

Jaarverslag 2009 van de Werkgroep CVA Nederland

Anne Visser-Meily, Thessa Veenis, Bertjo Renzenbrink

2009 was een zeer druk jaar voor de WCN. Naast het drukbezochte WCN lustrum symposium werd ook veel werk verzet voor de PAOG cursus Beroerte. Er werd actief mee gedacht en geschreven aan richtlijnen en projecten (Slim Meten). Daarnaast hebben WCN leden bestuursfuncties in verschillende organisaties die belangrijk zijn om de zorg voor mensen met een beroerte in NL te verbeteren. Hier volgt een opsomming van een aantal belangrijke activiteiten in 2009.

Leden van de WCN nam deel aan een aantal **richtlijn commissies**.

De richtlijn ontwikkeld via het CBO '*diagnostiek, behandeling en zorg voor patiënten met een beroerte*' is in 2009 uit te geven. De richtlijn is zeer uitgebreid en bevatten veel adviezen over de acute medische behandeling en de daarop volgende revalidatie behandeling. Dit geeft ook de richting waaraan de WCN de komende jaren gaat werken (intensievere behandeling (oa via electrostimulatie), cognitieve revalidatie en familiezorg.

Tien van de zorgadviezen met een hoge wetenschappelijke bewijskracht uit de CBO richtlijn hebben geresulteerd in kwaliteitsindicatoren voor adequate revalidatie na een CVA. Deze indicatoren zijn eind 2009 uit gegeven en hebben vooral betrekking op het ziekenhuis. Dit moet een eerste stap zijn in de kwaliteitzorg.

Verder doet de WCN ook mee aan richtlijn ontwikkeling over SAB (Vereniging voor Neurologie) onder auspiciën van de Orde (SKMS gelden) en aan de richtlijn Arbeid na een beroerte (Vereniging voor verzekeringsgeneeskunde).

Onderleiding van NIVEL, met geld van ZonMw, werd gewerkt aan de CQ index CVA. Het gaat hierbij om het ontwikkelen, uittesten en optimaliseren van een CQI meetinstrument gericht op de kwaliteit van de zorg voor patiënten met een CVA in de hele keten.

Scholing/kennis verspreiden.

Op 22 en 23 januari 2009 vond weer de PAOG cursus beroerte plaats. Naast de elementaire kennis over sensomotorische uitvalsverschijnselen en neuropsychologische stoornissen (waaronder die met betrekking tot de communicatie) lag de nadruk van deze nascholingscursus op het stellen van de functionele prognose in de vroege fase na het CVA en op de niet zichtbare gevolgen van het CVA. Kennis van de leerstrategieën is overgedragen in het inmiddels gangbare "neurorevalidatie" concept. In de workshops is onderscheidt gemaakt in een aanbod voor aios en revalidatiearts.

In september was het lustrum symposium: het was een zeer geslaagde en druk bezochte (370 deelnemers) WCN dag in UMCU. Dit keer extra feestelijk omdat er voor de 15de keer een WCN symposium werd georganiseerd. De 'crème de la crème' van de Nederlandse CVA onderzoekers hield een lezing (Gert Kwakkel, Sander Geurts, Luciano Fasotti, Caroline van Heugten, Marieke Schuurmans, Jaqueline Outermans). Er waren ook 2 buitenlandse sprekers uitgenodigd, prof Jane Burridge (UK) en dr. Jurgen Broeren (Zweden). De lezingen gingen over onderzoek op het gebied van 'leren en plasticiteit', 'leren en voorspellen van herstel' en over 'kan leren verbeterd worden door apparatuur (Virtual Reality, Electrostimulatie, of robotica)'.

Projecten.

In 2009 is gestart met het project Slim Meten (met subsidie van de Orde). Door het omvangrijke revalidatieonderzoek van de afgelopen 10 jaar is de kennis over meetinstrumenten in de revalidatie in het algemeen en in de CVA-revalidatie in het bijzonder fors toegenomen. Meetinstrumenten kunnen, mits adequaat toegepast, een belangrijke beslissingsondersteunende rol spelen bij de behandeling van CVA-patiënten. In het kader van de (functionele) prognostiek is binnen het project '*Slim meten bij CVA-patiënten in Ziekenhuizen*' de door de WCN vastgestelde Dutch-Stroke-Clinimetric-Core set voor de ziekenhuisfase verwerkt in een beslissingsondersteunende ICT-tool. De '*applicatie core set beroerte*' is in 6 ziekenhuizen getest en wordt in de eerste maanden van 2010 op basis van de feedback doorontwikkeld. In maart 2010 zal het project worden afgerond en komt de applicatie voor de praktijk beschikbaar.

In 2009 werd ook subsidie (via de Orde) gevraagd voor Snel in beweging. Deze subsidie werd door de voorzitter, vanwege het uitblijven van positief antwoord, ingediend bij het Innovatieprogramma Revalidatie en gehonoreerd. Het kenniscentrum Revalidatie Utrecht zal nu de projectleiding verzorgen maar de WCN zal wel sterk betrokken zijn. In het UMC Utrecht is, op basis van de CBO richtlijn, gericht op intensiveren van paramedische therapie, oefenmateriaal ontwikkeld. Met dit materiaal kunnen CVA-patiënten met hun naasten zelf oefenen ten behoeve van hun herstel. Met de nu toegekende subsidie zal het materiaal ook voor andere zorgaanbieders toegankelijk gemaakt worden in de vorm van een mooi uitgevoerd zelfoefenboek en/of een DVD of in een ander uitvoering. In 2 revalidatiecentra, 2 ziekenhuizen en 2 verpleeghuizen zal het oefenboek worden uitgeprobeerd.

Deelname aan organisaties die actief zijn in CVA zorg.

WCN leden nemen deel aan aantal organisaties die actief zijn binnen de CVA zorg; zoals de SAN en Nederlandse CVA patiënten vereniging Samen Verder. Ook binnen het Kennisnetwerk CVA NL dragen we ons steentje bij; dit jaar werd Luikje van der Dussen gevraagd voor een bestuursfunctie.

Naast alle bovenstaande acties heeft de WCN ook nog 2 werkgroepen om gezamenlijk de Klinimetrie en de Electrostimulatie meer input te geven. In dit kader werd olv S. Geurts en J Boer (UMC N) voor de L 300 peroneus stimulator (firma Bioness) een digitaal format ontwikkeld, waarmee uniformiteit in verstrekking en (de mogelijkheid tot) centrale verwerking van de klinimetrische data is bereikt. Hiermee is een aanzet gegeven tot het verkrijgen van landelijke "evidence" met betrekking tot (nog steeds ter discussie staande) behandelmethodieken (FES). Expliciet is beoogd om de te verkrijgen data mee te nemen in de overleggen met de zorgverzekeraars.

Binnen de CVA revalidatie zorg lopen veel wetenschappelijke studies zoals Explicit, Fit Stroke, CoGrat, Locomat etc. De WCN probeert waar mogelijk deel name aan onderzoek te ondersteunen en brengt wetenschappelijk onderzoek steeds onder de aandacht van alle leden.

Om te zorgen dat de WCN een jonge actieve werkgroep blijft zal in 2010 het reglement worden gewijzigd: er zal een uitspraak worden gedaan over de zittingsduur van bestuursleden en over deelname aan vergaderingen door leden.

Wij nodigen revalidatieartsen die een warm hart hebben voor de CVA zorg en ook in staat zijn om een aantal vergaderingen per jaar op donderdag middag in Apeldoorn bij te wonen van harte uit om lid te worden.

Bijlage:

Lezingen in 2009 tijdens vergaderingen

G. Bos:	World Congress for neurorehabilitation Brasilia
K.H. Woldendorp	Medicatie bij Afasie
R. van Swigchem	onderzoeksresultaten : vergelijking FES en EVO
J. Kordelaar	The role of behavioural strategies underlying functional recovery of the paretic upper limb after stroke: Recruiting patients for EXPLICIT kinematics
J. Boone	Onderzoek L300
I. Nes	Balance recovery after supratentorial stroke
W. Janssen	Sit to stand movement
S. Bouwens	Ecological aspects of cognitive assessment
I. Winkens	Mentale Traagheid na Beroerte

Deelname namens aan de WCN

CBO richtlijn	A Visser-Meily, L Heijnen
richtlijn CVA en arbeid	P Goossens, D Eenkhoorn
CQ index CVA	JTG Smallembroek, A v Druenen
Kennisnetwerk CVA	L vd Dussen, B Renzenbrink, T Veenis, A Visser-Meily
Richtlijn SAB	A Visser-Meily
SAN	A Slabbekoorn
FES	B Renzenbrink, S Geurts, J de Boer, M Tenniglo, K Nienhuijs, N Hare
Slim meten	R Meijer, AD Rambaran-Mishre, J de Kroon, S Schiemanck, A Visser-Meily, M Tepper, GHF van der Leeuw
Snel in beweging	G Bos, D de Groot, A Visser-Meily
WCN lustrum	S McClelland, D de Wit, L de Boer, B Renzenbrink, T Semeijn
Dag met Specialisten ouderenzorg	T Semeijn, L de Boer, M Tolsma, K Nienhuijs
PAOG cursus	L. van der Dussen, D. de Groot, S. Schiemanck, M. Tepper
Cognitief Platvorm	M Moennekens

Leden van de werkgroep: 35; 18 uit RC, 17 uit ZH

Buitengewoon lid: 6

Leden:

A L'Ortye, T Veenis, F El Jammal, K Nienhuijs, F Lem, M Moennekens, W Wijnands, G Balk, JTG Smallembroek, N Steinmeijer, A Slabbekoorn, A van Druenen, M Tepper, P Goossens, Th Semeijn, D de Wit, J de Kroon, L van der Dussen, L de Hertog, A de Jong, K Woldendorp, K Lesuis, G Bos, M Veen, S Schiemanck, D Pernot, A Visser, M Tolsma, M Wijffels, P Struyf, HM Kruitbosch, A Bruinsma, M van Loo, G de Leeuw, A Rambaran-Mishre, J Nijlant, M Karssemeijer, D de Groot, R Meijer, M Konijnenbelt, G Renzenbrink, L de Boer, C Kroon

Samenstelling van het bestuur:

voorzitter: dr. Anne Visser-Meily
vice-voorzitter: Bertjo Renzenbrink
penningmeester: Theo Semeijn
secretaris: Thessa Veenis

Vergaderdata 2009: 15/1, 19/3, 14/5, 17/9, 19/11

Plaats: “de Kastanjehof “ te Apeldoorn